

Ekonomisk översikt

Sommaren 2015

Innehåll

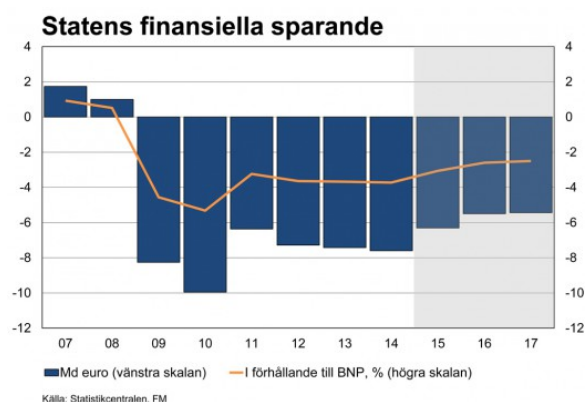
Sammanfattning	3
Inledning	5
Internationella ekonomin	8
Efterfrågan och utbud	11
Sysselsättning, priser och löner	17
Offentliga ekonomin	21
Bakgrundsbilder	23
Ytterligare information	24

Sammanfattning

- BNP beräknas växa endast med 0,3 % under innevarande år i Finland och de två efterföljande årens tillväxt förutspås bli 1,4 %.
- Sysselsättningsutvecklingen har varit svagare än väntat, och utsikterna förbättras inte av den svaga tillväxten i år. Arbetslösheten har ökat till och med snabbare än väntat, och beräknas stiga till 9,3 % år 2015.
- Exporten av varor och tjänster utvecklades väldigt svagt under början av året, och exporten beräknas växa endast 0,3 med % i år. Exporten kommer att växa med dryga 3 procent under 2016 och 2017 i och med att tillväxten återhämtar sig i euroområdet.
- Den privata konsumtionen utvecklas positivt tack vare ökningen av hushållens reella inkomster och förbättringen av konsumenternas förväntningar, vilket leder till att den privata konsumtionen ökar med 1,2 % i år.
- Den finländska produktionen har i praktiken inte ökat alls under de tre senaste åren. Tillväxten återhämtar sig oenhetligt, eftersom den ekonomiska aktiviteten upprätthålls av enstaka privata servicebranscher och primärproduktionen i år. Ekonomin minskar fortfarande av att förädlingsbranscherna inom industrin och byggandet går kräftgång.
- Underskottet inom de offentliga samfunden i Finland överskred i fjol gränsvärdet på 3 procent. Gränsvärdet kom-

mer att överskridas ännu i år, men underskottet minskar tack vare anpassningsåtgärder och den långsamt tilltagande tillväxten till mindre än 3 procent under 2016. De offentliga samfundens skuldkvot växer emellertid fortfarande, om dock i långsammare takt.

- De inhemska riskerna har fortfarande ett samband med utvecklingen av den reella ekonomin. Det verkar för tillfället som om tillväxten i Finland på kort sikt skulle släpa efter jämfört med de konkurrerande länderna. En gynnsam utveckling inom den reella ekonomin är ett nödvändigt villkor för att den offentliga ekonomin ska förbättras.

Centrala prognostal

	2014* md euro	2012	2013*	2014*	2015**	2016**	2017**
		procentuell volymförändring					
BNP till marknadspris	204	-1,4	-1,3	0,0	0,3	1,4	1,4
Import	77	1,6	-1,6	-1,4	1,1	3,4	3,8
Totalutbud	281	-0,6	-1,4	-0,4	0,5	1,9	2,0
Export	76	1,2	-0,7	-0,7	0,3	3,3	3,7
Konsumtion	164	0,4	-0,2	0,0	0,9	0,7	0,7
privat	113	0,3	-0,6	-0,1	1,2	0,8	0,8
offentlig	51	0,5	0,6	0,2	0,2	0,3	0,4
Investeringar	41	-2,2	-5,3	-5,1	-1,0	4,6	4,2
privata	32	-3,2	-7,3	-6,5	-2,0	5,7	5,4
offentliga	8	2,6	4,0	0,6	3,2	0,3	-0,2
Totalefterfrågan	281	-0,6	-1,1	-0,7	0,4	1,9	2,0
inhemsk efterfrågan	205	-1,2	-1,3	-0,7	0,4	1,4	1,4

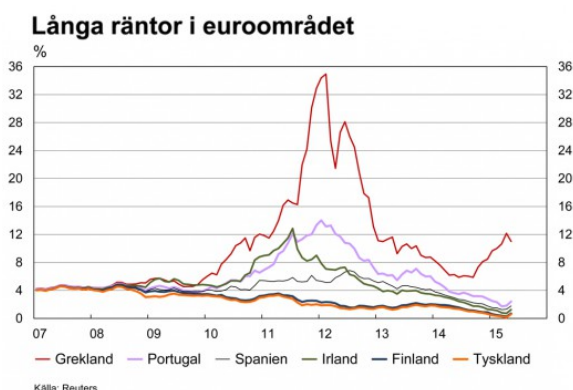
Andra centrala prognostal

	2012	2013*	2014*	2015**	2016**	2017**
BNP, md euro	200	202	204	206	212	218
Tjänster, volymförändring, %	0,6	-1,6	0,9	0,8	1,5	1,5
Industri, volymförändring, %	-8,5	-1,5	-1,6	-1,3	2,2	2,9
Arbetets produktivitet, förändring, %	-2,1	0,4	0,4	0,5	1,2	1,5
Sysselsatta, förändring, %	0,4	-1,1	-0,4	-0,2	0,4	0,4
Sysselsättningsgrad, %	69,0	68,5	68,3	68,5	68,8	69,1
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	8,2	8,7	9,3	9,0	8,7
Konsumentprisindex, förändring, %	2,8	1,5	1,0	0,1	1,2	1,4
Förtjänstnivåindex, förändring, %	3,2	2,1	1,4	1,1	1,1	1,2
Bytesbalans, md euro	-3,9	-2,9	-2,3	-1,3	-1,1	-1,1
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-1,9	-1,4	-1,1	-0,6	-0,5	-0,5
Korta räntor (3 mån, Euribor), %	0,6	0,2	0,2	0,0	0,1	0,2
Långa räntor (statens obligationer, 10 år), %	1,9	1,9	1,4	0,6	0,8	1,2
Offentliga utgifter, i förhållande till BNP, %	56,1	57,8	58,6	59,1	58,4	57,9
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	42,7	43,9	44,2	44,7	44,5	44,0
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-2,1	-2,5	-3,2	-3,2	-2,5	-2,4
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-3,6	-3,7	-3,7	-3,1	-2,6	-2,5
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	52,9	55,8	59,3	62,3	63,8	64,8
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	42,0	44,4	46,6	48,7	49,8	50,8

Inledning

Den finländska samhällsekonomin kommer att växa långsammare än de konkurrerande ländernas dito. Exportutvecklingen har varit svag under början av året, och marknadsandelar kommer att tappas inom den internationella handeln även under den närmaste framtiden. Industriproduktionen kommer enligt prognoserna att halka efter med en fjärdedel år 2017 jämfört med läget tio år tidigare. Den ekonomiska tillväxtpotentialen kommer inte att växa nämnvärt utan produktionsmässiga investeringar inom den privata sektorn.

Den internationella ekonomin har utvecklats oenhetligt under den senaste tiden. I Förenta staterna växer ekonomin fortfarande med 2½ procent trots exceptionellt svaga siffror under början av året, och tillväxten förväntas vara ca tre procent under de två följande åren. Storbritanniens tillväxtutsikter är också positiva, och euroområdet ekonomi beräknas också växa under hela prognosperioden snabbare än Finlands. När det gäller de viktigaste konkurrenterna beräknas tillväxten i Sverige vara ungefär 2½ procent per år under de följande åren och dryga en och en halv procent i Tyskland.

I Kina kommer tillväxten att avta under prognosperioden, och den ligger intill 6½ procent år 2017. Den ryska ekonomin krymper ytterligare. Ekonomin beräknas krympa med 5 % i år och med 2 % nästa år. Den ryska ekonomin står inför stora svårigheter eftersom produktionsanläggningarna är föråldrade och produktionsstrukturen ensidig.

Prognosens bakgrundsantaganden är tillväxtstödjande. Finanspolitiken skapar för sin del förutsättningar för ekonomisk aktivitet under prognoshorisonten. De korta räntorna förblir på en mycket låg nivå och årsgenomsnittet för tre månaders euribor beräknas bli 0,2 % år 2017. Tioårsräntan hålls likaså på en låg nivå, 1,2 % under prognoshorisontens sista år. Eurokursen beräknas sjunka ytterligare jämfört med dollarn, och i slutet av 2017 uppnås redan paritet. Försvagningen av euron gynnar exportens priskonkurrenskraft på marknader där dollarn är betalningsvaluta. Finlands tillväxtutsikter förbättras också av de sjunkande energipriserna. Lönenivåindexet torde utvecklas återhållsamt, med drygt en procent, under de två följande åren.

Finlands BNP beräknas öka endast med 0,3 % under 2015. Enligt Statistikcentralen var kvartalstillväxten under det första kvartalet i år -0,1 %. Prognosen antar alltså att tillväxten kommer i gång under det andra kvartalet. Exporten av varor och tjänster utvecklades synnerligen svagt i början av året och exporten beräknas därför öka endast med 0,3 % i år. Importen ökar däremot med 1,1 % bl.a. tack vare ökad privat konsumtion. Nettoex-

portens kontribution förblir alltså negativ för innevarande års del.

Ökningen av hushållens reella inkomster och förbättringen av konsumenternas förväntningar bidrar till den positiva utvecklingen inom den privata konsumtionen, och den privata konsumtionen kommer att öka med 1,2 % i år. De privata investeringarna minskar däremot med en procent, främst på grund av den svaga utvecklingen inom bygg- och FoU-investeringarna. Investeringarna i maskiner och anordningar har däremot ökat något. Infrastrukturinvesteringarna utökar de offentliga investeringarna med 3,2 %. Industriproduktionen beräknas minska femte året i följd, med 1,3 % i år. Serviceproduktionen beräknas däremot växa med 0,8 %.

Arbetsmarknadsläget är fortfarande besvärligt. Arbetslösheten har ökat ytterligare i början av året och innevarande års arbetslöshetsgrad beräknas bli 9,3 %. Antalet sysselsatta beräknas också minska något. Arbetets produktivitet utvecklas fortfarande svagt. Inflationen ligger endast på 0,1 procent, och utan skatteförhöjningar skulle ekonomin hamna i deflation i år.

2016 års tillväxt kommer att bli 1,4 %. Tillväxtunderlaget är bredare eftersom samtliga efterfrågeposter inom försörjningsbalansen bidrar positivt till tillväxten. Exporten kommer fortfarande att öka långsammare än världshandeln. Den ökar visserligen med 3,3 % jämfört med året innan, men importen förväntas växa i samma takt, vilket resulterar i att nettoexportens kontribution är noll. De privata investeringarna utvecklas genomgående positivt, och bygginvesteringarna ökar också. Investeringarna drivs speciellt av enstaka stora industriella investeringar. Den privata konsumtionen beräknas växa med 0,8 %. Den fem år långa negativa utbudstrenden inom industrin beräknas upphöra och produktionen beräknas växa med 2,2 %. Den finländska servicesektorn är till stor del beroende av industrin, och serviceproduktionen kommer därför att växa med 1,5 %. Antalet sysselsatta ökar något i och med att konjunkturläget förbättras svagt. Arbetslöshetsgraden hålls emellertid intill 9 procent. Inflationen tilltar något men förblir fortfarande omkring en procent.

Tillväxten beräknas uppgå till 1,4 % år 2017. Den understöds av huvudsakligen av ökad inhemsk efterfrågan eftersom nettoexportens bidrag förblir obetydlig. Den kumulativa tillväxten kommer enligt prognosbilden att vara endast 3,1 procent under åren 2015-2017 och BNP förblir fortfarande ca tre procent lägre än under den föregående konjunkturtoppen i slutet av 2007.

Den offentliga ekonomin går fortfarande med underskott på grund av det utdragna sva- ga konjunkturläget och långvariga struktu- rella problem. Tidigare anpassningsåtgärder har visserligen saktat ner ökningen av under- skottet, men inte satt stopp för den. Under- skottsgränsen på tre procent överskreds i fjol. Gränsvärdet kommer att överskridas även i år, men underskottet kommer att minska tack vare anpassningar och spirande tillväxt så att referensvärdet håller 2016. Den offent- liga skulden ökar dock ytterligare och 60-pro- centsgränsen kommer att överskridas.

Prognosriskerna är fortfarande negativa för den internationella ekonomins del. Den inter- nationella ekonomin är trots den förutspådda tillväxtökningen i euroområdet och de positi- va tillväxtutsikterna i Storbritannien och För- enta staterna fortfarande känslig för chock- er. Skuldsattheten och prishöjningarna av till- gångar, såsom bostäder och aktier, har varit

snabb i Kina, vilket kan resultera i marknads- störningar i ett läge med avtagande tillväxt. Den ryska ekonomin kommer att utvecklas svagt inom under de närmaste åren.

De inhemska riskerna har fortfarande ett samband med utvecklingen inom den reella ekonomin. Det verkar för tillfället som om tillväxten åtminstone på kortare sikt kommer att vara långsammare i Finland än i de kon- kurrerande länderna. En förbättring av den offentliga ekonomin kräver gynnsam utveck- ling inom den reella ekonomin. Man bör dock poängtera att en prognosenlig tillväxt i och för sig inte kommer att förbättra läget för den offentliga ekonomin i Finland på ett nämn- värt sätt.

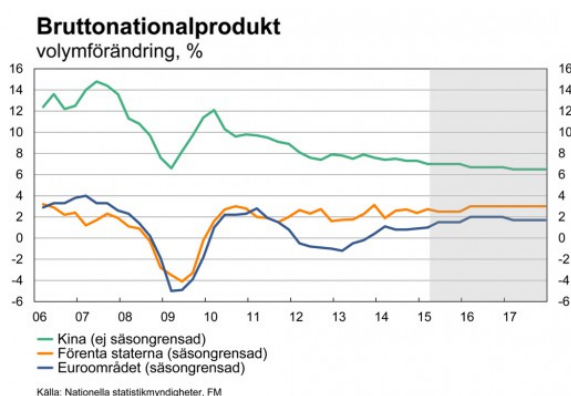
Den öppna sektorns priskonkurrenskraft på- verkas väsentligen av priset på och så smi- dig tillgång som möjligt till produktionsfakto- rer. Skattesystemets sporrande inverkan och ökningen av arbetsmarknadens effektivitet är faktorer som kan påverkas genom finanspoli- tiska beslut. Faktorer som påverkar kostnads- strukturen spelar en avgörande roll i den in- ternationella konkurrensen. Matchningspro- blemen på arbetsmarknaden kommer att ut- göra ett tillväxthinder redan under de när- maste åren om inga strukturella reformer verkställs. Under svårare tider kan man skapa förtroende genom förutsägbar ekonomisk po- litik och ett målmedvetet verkställande av en strategi som svarar mot utmaningarna inom den offentliga ekonomin.

Internationella ekonomin

Internationella ekonomin börjar växa långsamt

Tillväxten tilltar på nytt i Förenta staterna efter en tillfällig svacka under det första kvartalet. Den låga aktiviteten berodde bl.a. på en besvärlig vinter samt arbetstvister i hamnarna, vilka minskade på efterfrågan och bromsade upp varuflödena för en tid. De tillfälliga faktorerna påverkade dock även andra ekonomier på grund av den amerikanska privata konsumtionens betydelse och de globala värdenätverken.

Tillväxtutsikterna överskuggas fortfarande av de geopolitiska spänningarna i Ryssland och i Mellanöstern. Förtroendet har emellertid inte försvagats i samma mån som t.ex. i samband med vissa tidigare politiska och valutamässiga kriser.

De privata investeringarna ligger på en avsevärt lägre nivå än innan krisen, speciellt i industriländerna, och de har fortsatt att minska inom euroområdet. Investeringarna ökar fort-

farande svagt. De bromsas upp av bristande efterfrågan, och framför allt av svag förväntad efterfrågan, allmän osäkerhet samt anpassningen av balanser på grund av den höga skuldsattheten. I de krisdrabbade länderna tyngs investeringarna dessutom av priset på och tillgången till finansiering. De svaga investeringarna är också en delorsak till världshandelns exceptionellt långsamma tillväxt.

Det låga oljepriset har å andra sidan skapat en betydande efterfrågeimpuls i de oljeimporterande länderna sedan andra hälften av 2014. T.ex. inom euroområdet minskar värdet av nettoimporten av oljeprodukter år 2015 mera än en procentenhet i förhållande till BNP jämfört med värdet av nettoimporten 2013, vilket frigör medel till annan konsumtion eller investeringar.

Den viktigaste ljusglimten i Europa är Storbritannien där tillväxten är kraftig trots omfattande anpassningar inom den offentliga sektorn. Tillväxten har återställts även bl.a. i Spanien och i Nederländerna, delvis tack vare tidigare strukturella reformer. I euroområdet hämmas tillväxten på grund av skuldkrisens efterverkningar, trots att efterfrågan förbättras av den försvagade euron. Tillväxten bromsas upp av flera medlemsländers svaga konkurrenskraft, vilket försämrar möjligheterna till utbud.

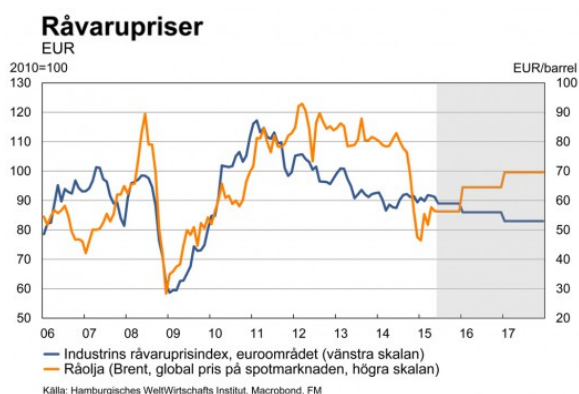
Konsumtionsökningen bromsas upp av den fortsättningsvis höga arbetslösheten, men den är svag även i Tyskland där sysselsättningen är rekordhög. Tysklands stora bytesbalansöverskott växer ytterligare, vilket för sin del antyder svag inhemsk efterfrågan. Den

höga nivån hos den offentliga skulden i Europa kommer under en lång tid att begränsa regeringarnas möjligheter till att reagera på kommande chocker.

Kinas exceptionellt långvariga kraftiga tillväxt börjar så småningom avta. Om landet lyckas med sin politik kommer tillväxten att avta kontrollerat. Tillväxten kommer att vara långsammare än vad man vant sig vid under de senaste åren även i Brasilien och i flera andra tillväxtekonomier. Ryssland kommer fortfarande att befinna sig i recession.

Ingen risk för deflationsspiral

Priset på råolja har sjunkit kraftigt under den senare halvan av fjolåret framför allt på grund av de försvagade utsikterna i tillväxtekonomierna, den ökande produktionen i Förenta staterna samt OPECs kontinuerligt höga utbud. Prisåterhämtningen förväntas vara återhållsam. Eftersom så gott som alla produkter i något skede utnyttjar energi som en mellanprodukt, påverkar oljepriset priserna inom hela ekonomin. Priserna på industriella råvaror sjunker fortfarande långsamt, eftersom efterfrågan i tillväxtekonomierna är svagare än tidigare och utbudet fortfarande stort.

Import- och producentpriserna sjunker i flera industriländer. De mycket låga inflationsförväntningarna ger centralbankerna möjlighet att fortsätta med sin osedvanliga penningpolitik. Det blir svårt för Grekland att undvika deflation, men försvagningen av euron kommer i övrigt att minska på risken för nedgående priser, och någon egentlig deflationsspiral finns inte inom synhåll.

Räntorna på banklån är fortfarande avsevärt högre i krisländerna än i länderna med bästa möjliga kreditbetyg, vilket bromsar både på konsumtionen och på investeringarna. Räntorna börjar normaliseras i Förenta staterna i år, men inom euroområdet stiger de endast i saktak.

Riskerna fortfarande övervägande negativa

Euroområdet kan få oväntat stora problem med den ekonomiska återhämtningen från skuld- och finanskrisen. Den svaga efterfrågan på krediter inom den privata sektorn kan skära ner på konsumtionen eller investeringarna, och riskerna kan t.o.m. leda till att krisen trappas upp på nytt. Det är heller inte klart hur omsorgsfullt de skuldsatta medlemsländerna kommer att anpassa sina offentliga balanser.

Investeringsutsikterna överskuggas av hotet om en negativ spiral. Eftersom investeringarna hämmas av låga utbudsförväntningar kommer även efterfrågan på investeringar att vara svag.

Det ekonomiska läget är fortfarande svårt i Ryssland. Den utdragna krisen i Ukraina leder till att osäkerheten hålls på en hög nivå, vilket kan öka på kapitalflykten från Ryssland,

minska på investeringar och förvärpa den ryska ekonomiska recessionen. De geopolitiska riskerna kan påverka förtroendet och minska på tillväxten i EU.

De exceptionellt låga räntorna i industriländerna och den ökade villigheten att ta risker har styrt investeringsflödena bl.a. till bostads-

och aktiemarknaderna, vilket kan ha lett till övervärderade priser. Finansmarknaderna kan drabbas av kraftiga reaktioner mot slutet av prognosperioden då den ovanliga penningpolitiken upphör, räntenivån börjar stiga och dollarn förstärkas. Många tillväxtekonomier har tagit lån i dollar, vilket kan leda till kraftiga kapitalrörelser.

Efterfrågan och utbud

Tillväxten inom euroområdet ökar exporten

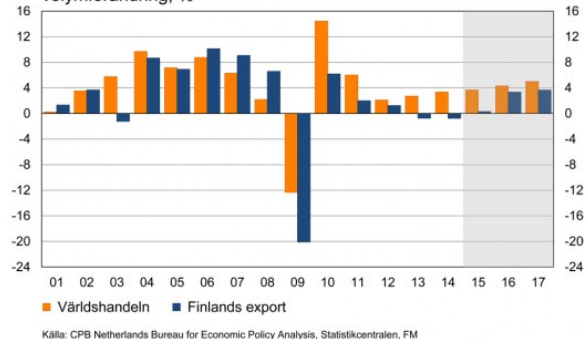
Enligt Statistikcentralens kvartalsbokföring från juni 2015 krympte exporten med 0,7 % år 2014. Krympningen fortsatte ännu under det första kvartalet 2015 med 0,9 %. Exporten kommer emellertid att börja öka under prognosperiodens gång tack vare den ökade tillväxten i euroområdet. Exporten gynnas av att euron försvagas i förhållande till dollarn, eftersom en stor del av utrikeshandeln sker antingen med dollar eller med euro.

År 2015 kommer exportökningen att förbli 0,3 procent. Det svaga ekonomiska läget i Ryssland är en faktor; exporten till Ryssland har minskat med 40 % sedan 2010. Även om exporten till Ryssland förväntas återhämta sig långsamt, torde den största nedgången inom Rysslandshandeln ha passerats.

Exportökningen tilltar under 2016 och 2017 till 3,3 respektive 3,7 procent. Finland tappar fortfarande marknadsandelar inom världshandeln, men mindre än under de senaste åren tack vare tillväxtåterhämtningen inom euroområdet.

Importen minskade enligt kvartalsbokföringen med 1,4 % i juni 2014. Importen växte emellertid under det första kvartalet 2015 med 2,2 % jämfört med kvartalet innan. Ökningen av investeringarna och konsumtionen driver importen redan 2015 så att nettoexportens inverkan minskar på bruttonationalprodukten i år. Även om exportökningen tilltar under prognosperiodens gång kommer nettoexporten inte att stödja tillväxten.

Världshandeln
volymförändring, %

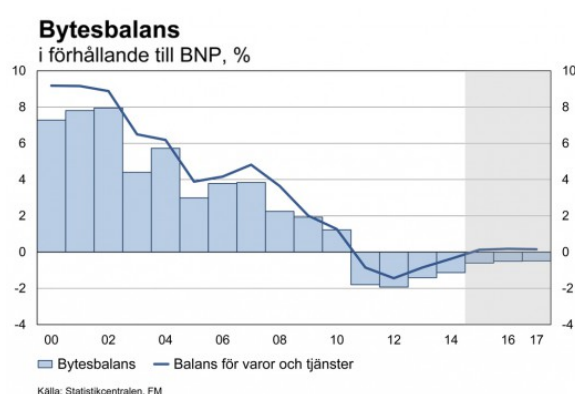

Bytesbalansen blir positiv

Importpriserna sjunker ytterligare, men pris-sänkningen har redan avtagit och de beräknas börja stiga igen mot slutet av året tack vare återhämtningen inom världshandeln och den försvagade valutan. Den kraftiga nedgången inom importpriserna beror år 2015 framför allt på det låga oljepriset. Exportpriserna har sjunkit långsammare än importpriserna, vilket gjort att bytesbalansen blivit positiv. Nedgången inom världsmarknadspri- serna upphör 2015 och både import- och ex- portpriserna börjar stiga återhållsamt. Bytes- balansen förbättras något under prognospe- riodens gång.

Underskottet inom bytesbalansen har förvär- rats ytterligare år 2015 trots att handelsba- lansen förbättrats, eftersom servicebalansen försvagats. Underskottet inom servicebalan- sen var under det första kvartalet 2015 sam- manlagt 2,6 miljarder euro, dvs. 1,3 % i för- hållande till bruttonationalprodukten. Han-

delsbalansen kommer att förstärkas under prognosperiodens gång med ungefär en miljard euro tack vare den positiva nettoexporten. Även om överskottet inom handelsbalansen förstärks under prognosperiodens gång, kommer bytesbalansen att ha ett underskott, eftersom produktionsfaktorsersättningarna och inkomstöverföringarna etablerats på en underskottsnivå om ca 1,5 miljarder euro. Underskottet inom bytesbalansen kommer fortfarande att vara ungefär 1 miljarder euro, dvs. 0,5 % i förhållande till bruttonationalprodukten.

Privata konsumtionen börjar växa

Den privata konsumtionen har minskat under de senaste två åren på grund av minskade reella inkomster. Hushållens köpkraft förbättras i år, vilket också driver ökningen av den privata konsumtionen. De reella inkomsterna förstärks av en exceptionellt återhållsam inflationsutveckling. Höjningen av konsumti-

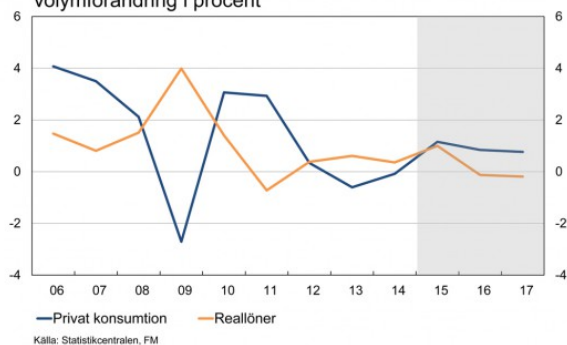
onsefterfrågan pådrivs även av att konsumenternas förtroende förstärkts. Hushållens förväntningar har förstärkts avsevärt under det senaste halvåret. Konsumenternas förtroende för den egna ekonomin ligger i dagsläget på en genomsnittlig nivå. Konsumenternas förväntningar om hela den samhällsekonomiska utvecklingen har också blivit positivare än i genomsnitt.

Den privata konsumtionen ökade under det första kvartalet i år med över en procent jämfört med fjolåret. Efterfrågan på varaktiga konsumtionsvaror ökade mest. Antalet konsumentregistrerade nya personbilar har däremot varit betydligt mindre under januari-maj än i fjol. Efterfrågan på bilar bromsas på kortare sikt upp av att konsumenterna väntar på preciseringar av bilbeskattningen. Försäljningen inom detaljhandeln minskade med 0,5 % under januari-april jämfört med läget i fjol. Detaljhandelns förväntningar har dock börjat förbättras från sin rekordlåga nivå.

Bankerna har under vårens gång erbjudit bostadsgäldenärerna möjlighet att ansöka om tidsbestämd amorteringsledighet mellan 6 och 12 månader. Under februari-april omförhandlades bostadslån till ett belopp som var 7 miljarder euro högre än under motsvarande tidpunkt året innan. Nackdelen med de populära amorteringsfria perioderna är att de upprätthåller hushållens skuldsatthet. Den positiva utvecklingen inom den privata konsumtionen stöds av att hushållens reella inkomster ökar, samt av att konsumenternas förväntningar förstärkts, vilket leder till att den privata konsumtionen ökar med 1,2 % i år.

Privat konsumtion och reallöner

volymförändring i procent

Förstärkningen av den offentliga ekonomins finansiella ställning och tyglaget av skuldsattheten kräver anpassning av de offentliga utgifterna. De offentliga utgifterna anpassas enligt regeringsprogrammet med 4 miljarder euro under valperiodens gång. Utgiftsbesparingarna minskar på inkomstöverföringarna till hushållen med sammanlagt 0,8 miljarder euro. Nedsänkningarnas inverkan på hushållens disponibla inkomster dämpas under prognosperiodens gång dock av lindringarna inom inkomstbeskattningen. Beskattningen av förvärvsinkomster förväntas bli lättad nästa år så att beskattningen åtminstone inte skärps på grund av förhöjningen av inkomstnivån och skattesystemets progressivitet. Beskattningen av löntagare lättas dessutom under prognosperioden genom arbetsinkomstavrdraget med sammanlagt 450 miljoner euro. Ökningen av de reella inkomsterna blir mindre nästa år än i år, och ökningen av den privata konsumtionen avtar också till 0,8 procent.

Hushållens reella inkomster kommer år 2017 att hållas på föregående års nivå. Den privata konsumtionen ökar med knappt en procent, under förutsättning att konsumenternas förväntningar förblir positiva, vilket understöds

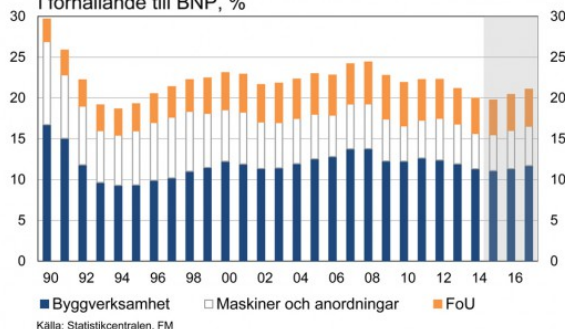
av det förbättrade sysselsättningsläget. Detta torde leda till att hushållens spargrad fortsätter att minska.

De privata investeringarna ökar äntligen

Investeringarna minskade år 2014 med dryga 5 procent, tredje året i följd. Under det första kvartalet i år började de privata investeringarna emellertid öka i sakta mak jämfört med kvartalet innan. Tillväxten drevs av maskin- och anordningsinvesteringar. Ökningen av de privata investeringarna förväntas fortsätta under hela prognosperiodens gång, tack vare en allt positivare internationell ekonomisk utveckling, ökad finländsk export samt exceptionellt stora investeringar inom skogsindustrin. Investeringarna minskar ännu med en procent på årlig nivå jämfört med året innan, men investeringarnas tillväxtkontribution kommer att vara betydande från och med nästa år eftersom de beräknas öka med 4-5 procent per år.

Investeringarna

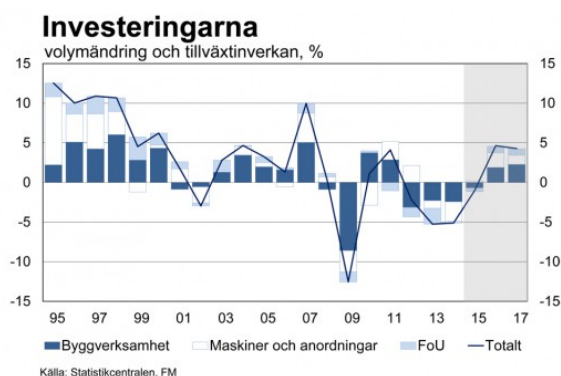
i förhållande till BNP, %

Nyinvesteringarna i bostäder börjar öka så småningom och renoveringsinvesteringarna förväntas fortfarande öka kraftigt, om dock i

lite avtagande mån, under hela prognosperiodens gång. Nyinvesteringarna riktas till städerna, eftersom utvecklingen av bostadspri- serna och hyrorna varit gynnsammare där än i andra delar av landet. Bostadsinvesteringar- na kommer att gynnas nästa och efterföljan- de år av den fortsättningsvis låga räntenivån och den långsamt minskande arbetslösheten.

Investeringarna i lokaler och produktionsmäs- siga byggnader minskar ännu i början av året, vilket illustreras av den svaga tillståndsut- vecklingen. Byggandet av affärslokaler tilltar nästa och efterföljande år, liksom även pro- duktionen av produktionsmässiga lokaler.

Mark- och vattenbygginvesteringarna har ut- vecklats något bättre än väntat både i slu- tet av fjolåret och framför allt i början av detta år. Tillväxten beräknas emellertid vara tämligen blygsam under den återstående pro- gnosperioden. Prognosen inkluderar inte de tilläggssatsningar i infrastrukturen som rege- ringen utstakat.

Maskin-, anordnings- och transport- samt va- pensystemsinvesteringarna beräknas växa väl under de närmaste åren. Den viktigaste en- skilda faktorn är den nya bioproduktfabrik

som byggs i Äänekoski, och vars investerings- värde uppgår till 1,2 miljarder euro. Värde- t av anordningarna i den nya cellulosafabriken är 750 miljoner euro, dvs. nästan 10 % av det sammanlagda beloppet av maskin-, anord- nings-, transportmedels- och vapensystems- investeringarna, och det aktivaste konstruktio- onsskedet beräknas infalla under 2016-2017.

Forsknings-, utvecklings- och programinve- steringarna minskade klart under det förs- ta kvartalet. Prognosen för innevarande år har försvagats, och FoU-investeringarna för- utspås minska ännu i år med ungefär 2 %, men en måttlig tillväxt kan förväntas under de kommande åren.

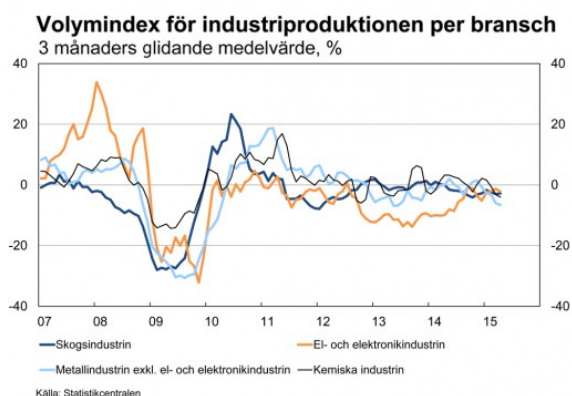
De privata tjänsterna har upp- rätthållit produktionstillväxten, förädlingsproduktionen återhäm- tar sig i fortsättningen

Den finländska produktionen har i praktiken inte ökat alls på tre år. Hela den ekonomiska värdeökningen har trots det tekniskt sett inte gått i recession, eftersom produktions-

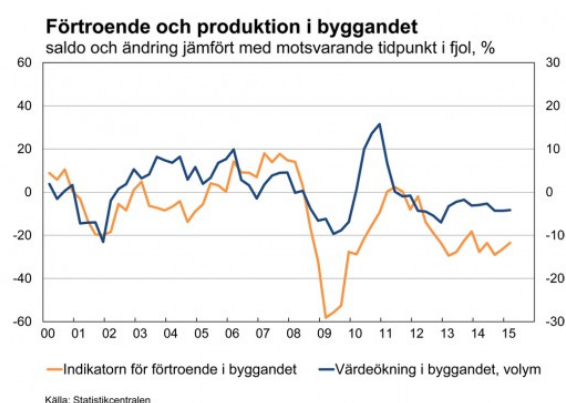
ändringarna under det senaste året varierat på båda sidorna av noll. Värdeökningen växte under början av året med 0,1 % jämfört med det föregående kvartalet, främst tack vare primärproduktionen och tillväxt inom ett par privata servicebranscher. Den ekonomiska aktiviteten vilar alltså på några inhemska branscher, och förädlingsproduktionen minskade fortfarande i stor omfattning under januari-mars. Eftersom tillväxten har riktats mot tjänster med lägre produktivitet, har produktiviteten per arbetstimme minskat.

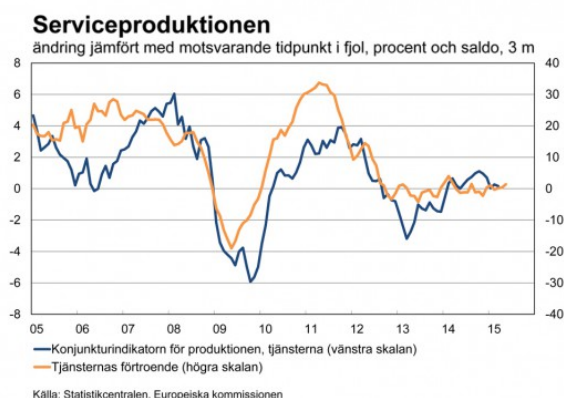
Tillväxten återhämtar sig oenhetligt och långsamt. Den ekonomiska aktiviteten upprätthålls i år av några enstaka privata servicebranscher samt av primärproduktionen. Ekonomin förminsкас av förädlingsbranscherna inom industrin och byggandet. Produktions-tillväxten stimuleras nästa och efterföljande år av den tilltagande världshandeln och den ökande efterfrågan på investeringsprodukter. Tillväxttöknigen bromsas trots den förbättrade exportefterfrågan upp av de strukturella ändringarna inom produktionen framför allt inom elektronik- och skogsindustrin.

Industrins konjunkturutsikter förbättrades säsongartat i början av året. De närmaste månadernas produktionsförväntningar för sjönk trots allt under våren eftersom orderstocken inte vuxit och lagren ökat. Utsikterna var bäst inom trä- och textilindustrin, medan produktionen förmodligen kommer att minska under de följande månaderna inom pappers-, byggprodukts- och teknologiindustrin. Industriproduktionen stöds i fortsättningen av den tilltagande exportefterfrågan och försvagningen av valutans yttre värde. I år kommer värdeökningen inom industrin ännu att minska med drygt en procent, men den kommer att öka med två respektive tre procent under nästa och efterföljande år.

Konjunkturutsikterna för byggandet är ljusare än i slutet av fjolåret, trots att produktionen i och för sig inte förväntas öka. Företagen och hushållen minskar fortfarande på sina nyinvesteringar, och byggföretagens orderstock kommer alltså att minska ytterligare. Renoveringsbyggandet bidrar dock till värdeökningen inom byggandet, och nybyggandet återhämtar sig i takt med den övriga ekonomin nästa och efterföljande år. I år kommer värdeökningen inom byggandet att minska för fjärde året i följd, nu med 2½ %. Nästa och efterföljande år kommer byggandet att öka med knappa två respektive tre procent i och med att nybyggandet återupplivas.

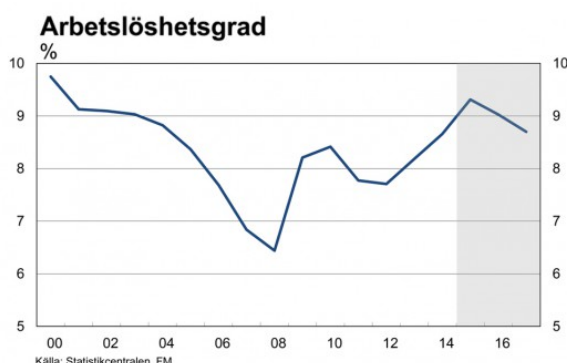
Servicebranschernas konjunkturutsikter och försäljningsförväntningar förbättrades under våren. Efterfrågan på tjänster har ökat inom vissa privata servicebranscher. Just nu är tillväxtförutsättningarna bäst inom traditionella servicebranscher som betjänar företagen samt inom nytekniska branscher som betjänar konsumenter. Finansierings- och försäkrings- samt fastighetservicebranscherna förväntar sig en ökning av försäljningen inom den närmaste tiden, eftersom efterfrågan har ökat klart under våren. Trafiken och de offentliga tjänsterna minskar däremot ytterligare. Den svaga utvecklingen av hushållens köpkraft räcker inte till för att stödja försäljningen inom handeln. Serviceproduktionen kommer att öka med nästan en procent i år. Nästa och efterföljande år kommer produktionen att öka med 1½ %.

Sysselsättning, priser och löner

Arbetslöshetsgraden stiger klart i år

Sysselsättningsutvecklingen har varit oväntat svag under början av året. Antalet sysselsatta var 0,3 % lägre än under motsvarande tid i fjol. Tillväxtutsikterna förbättras inte under innevarande år av den svaga ekonomiska tillväxten och antalet sysselsatta beräknas förbli 0,2 % lägre än i fjol, även om sysselsättning- en börjar förbättras något mot slutet av året.

Arbetslösheten har ökat till och med snabbare än väntat, både enligt sampelbaserade arbetskraftsundersökningar (SC) och enligt arbetsförmedlingsstatistiken (ANM). Trenden pekade mot 9,6 % i april. Den prognostiserade arbetslösheten för 2015 är 9,3 %.

Bruttonationalprodukten ökar 2016 och 2017, vilket också kommer att leda till återhållsam förbättring av sysselsättningen och långsam minskning av arbetslösheten. Sysselsättningsutvecklingen förblir dock svag under hela prognosperiodens gång. Sysselsättning- en förväntas växa med 0,4 % om året under

2016 och 2017. Arbetslöshetsgraden sjunker enligt prognosen till 9 procent år 2016 och till 8,7 % år 2017.

Den kontinuerliga ökningen av långtidsarbetslösa och strukturellt arbetslösa är en särskilt oroande faktor i sysselsättningsutvecklingen. Antalet arbetslösa som varit arbetslösa oavbrutet i över ett års tid var i april 104 200, vilket är dryga 15 % mera än året innan. Antalet strukturellt arbetslösa var enligt ANM:s arbetsförmedlingsstatistik i april 204 828, vilket är över en tiondel mera än året innan. Den omfattande strukturella arbetslösheten kommer att bromsa upp förbättringen av sysselsättningsläget även i ett läge med förbättrade konjunkturer.

Åtgärdandet av den strukturella arbetslösheten hör till den nya regeringens viktigaste utmaningar. Det vore viktigt att avbryta arbetslöshetsperioderna i ett så tidigt skede som möjligt, och de arbetslösas incitament till aktivt arbetssökande borde utökas ytterligare. Att arbetslöshetsperioderna avbryts enbart med hjälp av arbetskraftspolitiska åtgärder kan knappast betraktas som en framgång, om åtgärderna endast resulterar i ny arbetslöshet eller återkommande visstidsanställningar.

En förbättring av sysselsättningsläget förhindras inte endast av det svaga konjunkturläget, utan även av olika regionala och professionella matchningsproblem mellan de arbetslösa arbetssökandena och de lediga arbetsplatserna. Den strukturella omvälvningen har eliminerat ett stort antal arbetsplatser inom den traditionella industrin. Än värre är att

arbetslösheten ökat i större omfattning i alla landskap och inom samtliga yrkesgrupper; arbetslösheten har under de senaste månaderna till och med ökat något snabbare bland högt utbildade än hos den övriga befolkningen.

Det oroväckande är, både med tanke på sysselsättningsgraden och delaktighetsgraden, att sysselsättningen minskat under den senaste tiden framför allt bland 25-54-åriga. Långtidsarbetslösheten har också ökat snabbast i denna åldersgrupp. Positivt är däremot att sysselsättnings- och delaktighetsgraden höjts inom de äldsta åldersgrupperna, eftersom dessa åldersgruppers proportionella andel stiger i framtiden. Det viktigaste med målet att höja sysselsättningen är att försöka förebygga övergången i invalidpensioner och att främja orkandet i arbete. För de yngre åldersgruppernas del kan det också bli det fråga om att förkorta studietiderna.

Antalet arbetslösa arbetssökanden som arbetslöshetsstatistiken registrerar och Statistikcentralens sampelbaserade arbetslöshet ger delvis olika bilder av arbetslöshetsnivån och utvecklingen av den. Antalet arbetslösa arbetssökanden som ANM rapporterar är något större än Statistikcentralens arbetslöshet. Å andra sidan antar man på basis av arbetslöshetsundersökningar att arbetslösheten bland unga under 25-åriga, vilka ofta söker arbete utan att ha registrerat sig som arbetslösa, i allmänhet är något högre. Skillnaden mellan Statistikcentralens och ANM:s arbetslöshetssiffror har ökat redan under flera års tid. Skillnaden förklaras delvis av att en del av de arbetslösa gett upp det aktiva arbetssökandet på grund av det svåra sysselsättningsläget. Statistikcentralens arbetslös-

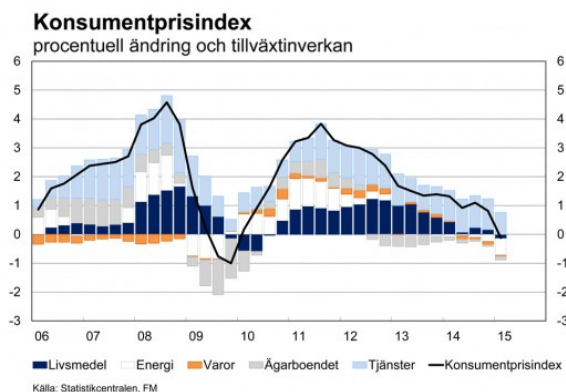
hetsbegrepp förutsätter aktivt arbetssökande. Skillnaden har ökat främst i gruppen över 25-åriga. Skillnaderna i antalet arbetslösa förklaras också av ändringar i statistikmetoderna och lagstiftningen.

Inget inflationstryck inom synhåll

Inflationstrycket är lägre än vanligt under prognosperioden, eftersom samhällsekonomin har riklig tillgång till lediga resurser, produktionsgapet är fortfarande klart negativt och de framtida inflationsförväntningarna återhållsamma. Prognosen bygger på en återhållsam höjning av oljepriset, långsamma höjningar av produktionspriserna, måttfulla löneförhöjningar samt en kontinuerligt låg, om dock långsamt stigande räntenivå.

Inflationen avtog mot slutet av fjolåret tack vare den kraftiga nedgången av världsmarknadspriset på olja. Världsmarknadspriset på olja har under början av året varit betydligt lägre än i fjol, och konsumentpriserna sjönk under januari-april med -0,1 procent jämfört med fjolåret, något som senast inträffat i den internationella finanskrisens efterdyningar i januari 2010.

I år förväntas konsumentpriserna förbli så gott som på fjolårsnivån. Inflationen beräknas bli 0,1 procent enligt det nationella konsumentprisindexet. Den osedvanliga prishöjningshastigheten förklaras av flera faktorer, med den största enskilda orsaken är det låga oljepriset. Det genomsnittliga oljepriset förutspås bli 56 euro per fat år 2015, vilket kommer att minska på det inhemska konsumentpriset för energi i avsevärd mån.

Energipriset är inte den enda inflationsdämpande faktorn. Dagligvaruhandeln har sänkt priset på vissa utvalda produkter i början av året på grund av den skärpta konkurrensen. Det har lett till att priset på förädlade livsmedel har upphört att stiga. Servicepriserna stiger också långsammare på grund av den återhållsamma löneutvecklingen. Servicepriserna har under de senaste åren stigit med nästan 3 procent om året, vilket är betydligt snabbare än inom euroområdet i genomsnitt (1½ %).

I år kommer prisnivå att höjas på grund av skatteförhöjningar. Flera indirekta skatter, såsom tobaksaccisen, elskatten och fordonskatten, höjdes liksom i fjol i början av året. År 2015 beräknas höjningen av de indirekta skatterna höja det nationella prisindexet med ungefär 0,3 procentenheter. Konsumentpriserna skulle ha sjunkit utan skatteförhöjningarnas prishöjande inverkan.

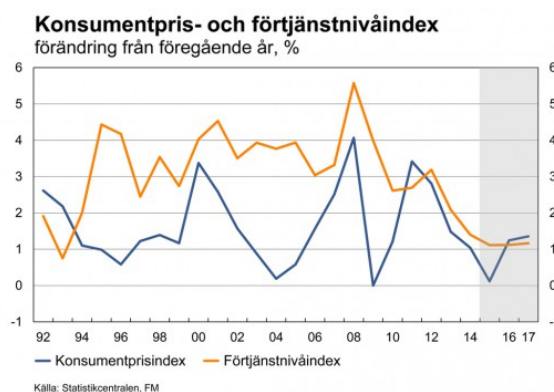
Under 2016 och 2017 kommer det långsamt stigande oljepriset att driva inflationen i någon mån. Den kommer trots det att öka endast till drygt en procent, och 2017 kommer det nationella prisindexet att stiga med 1,4 procent. Det harmoniserade konsumentprisindexet kommer att stiga något långsamma-

re mot slutet av prognosperioden, eftersom den svaga höjningen av räntenivå inte har någon direkt inverkan på indexen. Basinflationen (exklusive prisverkan från energi och färsk livsmedel) förblir långsam nästa år och ökar med knappt en procent.

Priserna har stigit betydligt snabbare i Finland än i euroområdet efter början av finanskrisen. Enligt det harmoniserade konsumentprisindexet har priserna i Finland stigit med 14 procent sedan slutet av 2008, medan samma siffra för euroområdet är 9 procent. Euroområdets inflation kommer enligt Europeiska centralbankens prognos att vara 0,3 % i år och 1,5 respektive 1,8 % under 2016-2017. Skillnaden mellan Finland och euroområdet kommer alltså inte att växa.

Lönenivån höjs återhållsamt

De nominella inkomsterna ökade enligt lönenivåindexet med 1,4 % i fjol. Avtalslönerna höjdes med 0,7 % och andra faktorer bidrog med ytterligare 0,7 %. Sysselsättnings- och tillväxtavtalet höjer avtalslönerna i genomsnitt med 0,5 %. Ifall avtalet förlängs med samma förhöjningar som under åren 2014-2015 kommer avtalslönerna att höjas i genomsnitt med 0,4 % år 2016.

Prognosen om löneutvecklingen bygger på antagandet att inkomsterna höjs med drygt en halv procent under båda åren på grund av andra faktorer än avtalslönerna. De nominella inkomsterna beräknas alltså stiga med 1,1 % under 2015 och 2016 enligt lönenivåin-

dexet. Denna höjningstakt är betydligt långsammare än genomsnittet under 2000-talet, vilket är förenligt med den långsamma tillväxten och svaga produktivitsutvecklingen. Den återhållsamma löneutvecklingen förväntas fortsätta även 2017 då inkomstnivån stiger med 1,2 %.

Offentliga ekonomin

Prognosen för den offentliga ekonomin tar i beaktande både den förändrade makroprognosen och åtgärderna i regeringsprogrammet, vilka har konkretiserats före den 11 juni i den mån att deras verkningar kan beräknas, och de kommer förmodligen också att ingå i regeringens första plan för de offentliga finanserna i september 2015. Åtgärderna som infaller framför allt efter 2016 preciseras under den fortsatta beredningen och de beaktas i kommande prognoser.

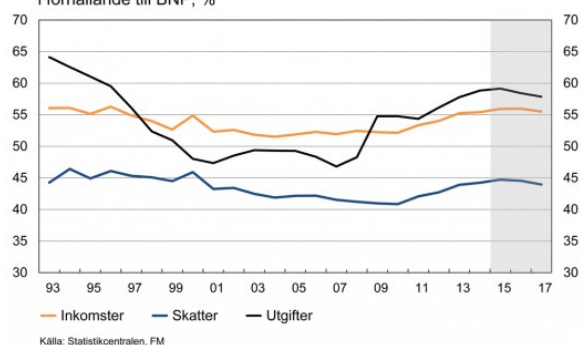
Satsningarna om 1,6 miljarder euro i spjutspetsprojekt och minskningen av renoveringskulden ingår således inte i prognosen. Samhällsavtalet, eller de alternativa tilläggsnedskränkningarna om 1,5 miljarder euro har heller inte beaktats. Konsekvenserna av indexfrysningarna kommer tack vare den sänkta inflationsprognosen att vara mindre än vad som framförts i regeringsprogrammet.

Den offentliga ekonomin har gått med ett tydligt underskott redan i sex års tid på grund av det utdragna svaga konjunkturläget och långvariga strukturella problem. Tidigare anpassningsåtgärder har visserligen dämpat ökningen av underskottet, men ökningen har inte upphört. Den offentliga skulden har också ökat raskt. Tillväxten kommer att förbli lam under prognosperioden, och räcker inte ensam till att avhjälpa obalansen inom den offentliga ekonomin eller till att vända skuldkvoten i en positiv riktning.

Underskottet inom de offentliga samfundet i Finland överskred i fjol referensvärdet på 3 procent. Referensvärdet kommer enligt tillgänglig information att överskridas även i år,

men underskottet kommer att minska tack vare anpassningsåtgärder och spirande tillväxt under 2016 så att referensvärdet inte längre spräcks. De offentliga samfundens skuldkvot ökar däremot fortfarande, om dock i långsammare takt.

De offentliga samfundens inkomster, skatter och utgifter i förhållande till BNP, %

Statsfinanserna har gått med underskott i flera år. Underskottet förväntas minska i någon mån under prognosperiodens gång. De tidigare genomförda och nyligen överenskomna anpassningsåtgärderna kommer att dämpa utgiftsökningarna och utöka statens inkomster, vilket för sin del förhindrar en förvärring av underskottet. Skatteintäkterna beräknas öka långsamt på grund av den svaga tillväxten. Statsskulden beräknas också öka ytterligare, om dock långsammare än tidigare.

Lokalförvaltningens finansiella ställning har under innevarande år ett underskott på 0,8 procent i förhållande till BNP. Kommunalekonomin ansträngs bl.a. av åtgärderna som överenskommits i samband med anpassningen av statsfinanserna, såsom t.ex. nedskränningen av kommunernas statsandelar.

Kommunalekonomin förstärks å andra sidan av kommunernas egna anpassningsåtgärder. Den genomsnittliga kommunalskatteprocenten steg med 0,1 procentenheter i början av året. Flera kommuner höjde dessutom sina fastighetsskatteprocent.

Lokalförvaltningens finansiella ställning kommer att förstärkas något under de närmaste åren, men underskottet kvarstår. Lokalförvaltningens skuldkvot höjs till nästan 10 procent år 2017. Lokalförvaltningens finansiella ställning kommer att förstärkas nettomässigt under 2016-2017 tack vare åtgärderna som ingår i regeringsprogrammet. En del av åtgärderna, såsom det strukturella reformerandet av andra gradens utbildning eller incitamentssystemet som minskar på kostnaderna inom den specialiserade sjukvården kommer att tas i beaktande efter att detaljerna preciserats under den fortsatta beredningen.

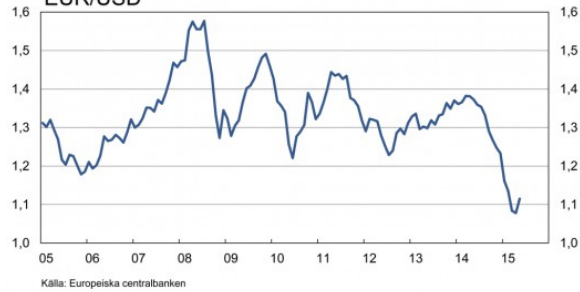
Arbetspensionsanstaltarnas överskott kommer att försvagas i förhållande till BNP från fjolårets 1,7 procent till drygt en procent under 2015-2017. Pensionsutgifterna ökar under prognosperioden på grund av ökningen av antalet pensionärer och höjningen av den genomsnittliga pensionsnivån. Den föregående regeringens beslut om att begränsa förhöjningen av pensionsindexet till 0,4 procent dämpar ökningen av pensionsutgifterna 2015. Arbetspensionsanstaltarnas utgifter utökas samtidigt dock engångsartat av att man intäktstör 500 miljoner euro åt staten ur Statens Pensionsfond. Höjningen av pensionsav-

gifterna upprätthåller ökningen av avgiftsinkomsterna även under innevarande år, den svaga löneutvecklingen till trots. Man kom i samband med förhandlingarna om pensionsreformen 2017 överens om att höjningen av arbetspensionsavgiften med 0,4 procentenheter som planerats för 2016 skjuts upp till 2017. Även om värdet av pensionstillgångarna ökat kraftigt på sistone kommer arbetspensionsanstaltarnas egendomsinkomster ändå att minska ännu i år på grund av de sjunkande räntorna. Räntenivån kommer dock att höjas återhållsamt mot slutet av prognosperioden.

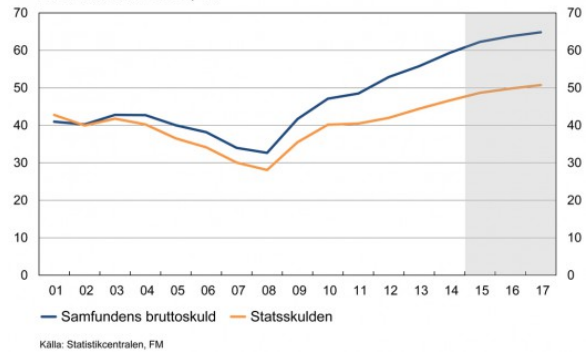
De övriga socialskyddsfonderna kommer också att gå med underskott i år på grund av kontinuerligt ökande arbetslöshetsutgifter. Arbetslöshetsförsäkringsfondens skuld ökar ytterligare i år, vilket gör att den lagstadgade gränsen för fondens konjunkturbuffert hotar att överskridas mot slutet av prognosperioden. Prognosen inkluderar därför, till skillnad från tidigare uppfattningar, ett antagande om att arbetslöshetspensionsavgiften borde höjas ungefär med 0,5 procentenheter år 2016. Underskottet i andra socialskyddsfonder beräknas minska mot slutet av prognosperioden tack vare avgiftshöjningarna och den avtagande arbetslöshetsökningen. Sparbeslut som fattats av den föregående regeringen och som ingår i den nya regeringens program kommer att tygla utgiftsutvecklingen inom övriga socialskyddsfonder under hela prognosperiodens gång.

Bakgrundsbilder

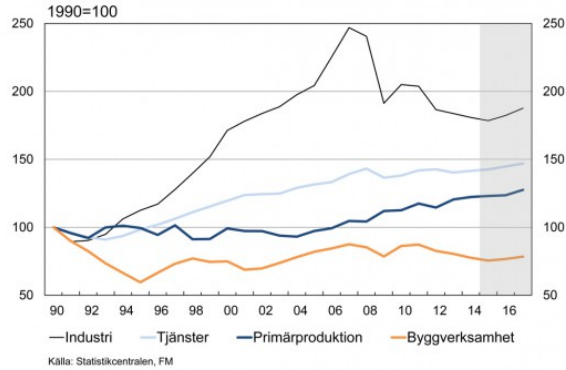
Valutakurs
EUR/USD

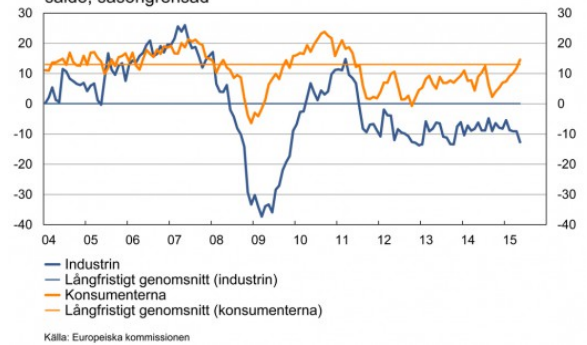
De offentliga samfundens bruttoskuld och statsskuld
i förhållande till BNP, %

Produktion
1990=100

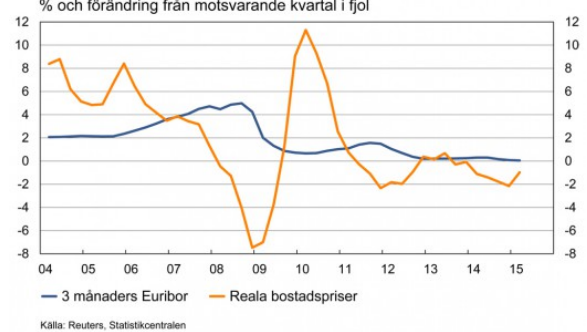
Industrins och konsumenternas förtroende
saldo, säsongrensad

Hushållens sparatet och skuldsättning
andel av de disponibla inkomsterna, procent

Korta räntor och reala bostadspriser
% och förändring från motsvarande kvartal i föj

Ytterligare information

Konjunktureenhetens chef Mika Kuismanen,
tfn 02955 30021,
040 502 5107

Konsultativ tjänsteman Mikko Sariola,
tfn 02955 30253,
050 377 2434

Den offentliga ekonomin

Stabilitetsenhetens chef Mikko Spolander,
tfn 02955 30006,
040 558 7457

FINANSMINISTERIET
Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 Statsrådet
Telefon 0295 16001

Ekonomisk översikt, sommaren 2015

ISSN 1797-9714 (pdf, zine)

ISBN 978-952-251-695-4 (pdf, zine)